

KONFERENCA E PARË, 15.06.2017

**“SHËNDETI I GJIMNAZISTËVE DHE STUDIME TË INTEGRUARA
TË FUSHAVE BIOMJEKËSORE”**

SHKOLLA E MESME JOPUBLIKE “IBRAHIM KODRA”, DURRËS

LËNDA: BIOLOGJI

PROJEKT Nr. 6

Tema: “Kanceri i pankreasit”

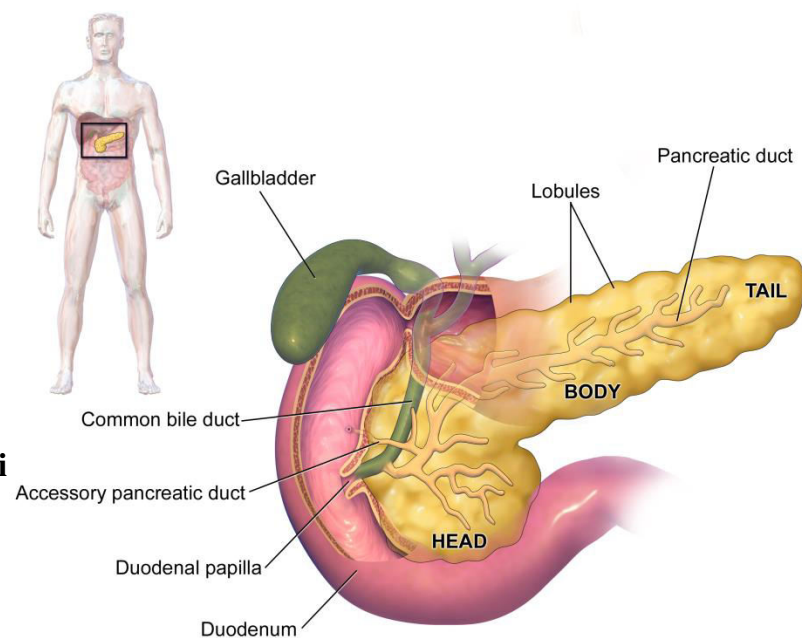
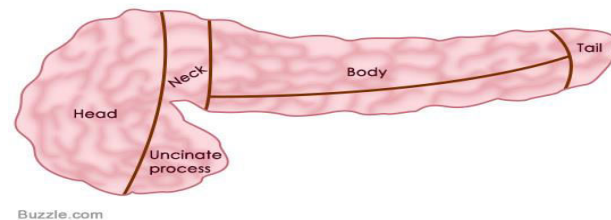
**Punoi: Anxhelo ZUNA
Xhensila SHEHU
Elga ISMAILI**

Udhëhoqi: Dr. Laura GJYLI

Durrës, 2017

➤ *Objektivat e Realizuara*

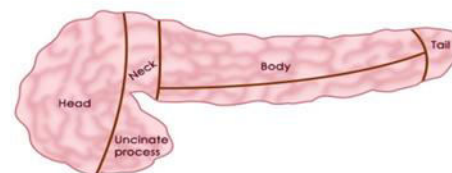
- Pankreasi dhe anatomia e tij në trupin human;
- Ndërtimi i pankreasit;
- Funkcioni i pankreasit ;
- Kanceri si koncept;
- Prezantim i kancerit të pankreasit;
- Faktorët e shfaqjes së sëmundjes;
- Simptomat;
- Stadet e kancerit të pankreasit;
- Trajtimi i kancerit të pankreasit;
- Këshilla për të zvogëluar rrezikun e kancerit të pankreasit;
- Statistika të përhapjes dhe vdekshmërisë nga kanceri i pankreasit sot në botë dhe në Shqipëri;
- Studimet e fundit mbi kancerin e pankreasit.

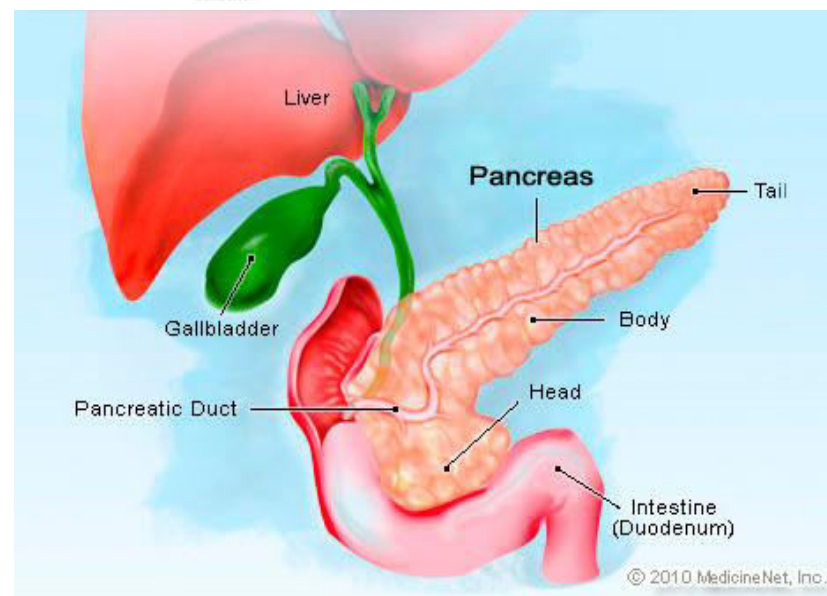
Anatomia e pankreasit

➤ Pankreasi dhe anatomia e saj në trupin human

- Pankreasi është gjendër me sekretim të brendshëm (endokrine) dhe të jashtëm (ekzokrine), pjesë e fundit e aparatit të tretjes tek vertebrorët. Tek njeriu është e vendosur mbrapa stomakut.
 - Pankreasi është një gjendër me gjatësi **rreth 15cm**, e lokalizuar në abdomen (bark).
 - Pankreasi ndahet në katër pjesë të cilat janë:
Koka,
Qafa
Trupi,
Bishti.
 - Koka rrethohet nga 2 enë gjaku, arteria
 - mezenterike superiore dhe vena.
 - Pankreasi si një gjendër endokrine prodhon:
 - Insulinë
 - Glukagon,
 - Somatostatinë,
 - Polipeptidi pankreatike që qarkullojnë në gjak.
- Gjithashtu pankreasi si gjendër ekzokrine, pjesë e aparatit tretës prodhon enzima që ndihmojnë në tretjen e karbohidrateve, lipideve dhe proteinave, përkatësisht:
Amilaza, lipaza, dhe tripsina.

Buzzle.com

© 2010 MedicineNet, Inc.

Anatomia e pankreasit

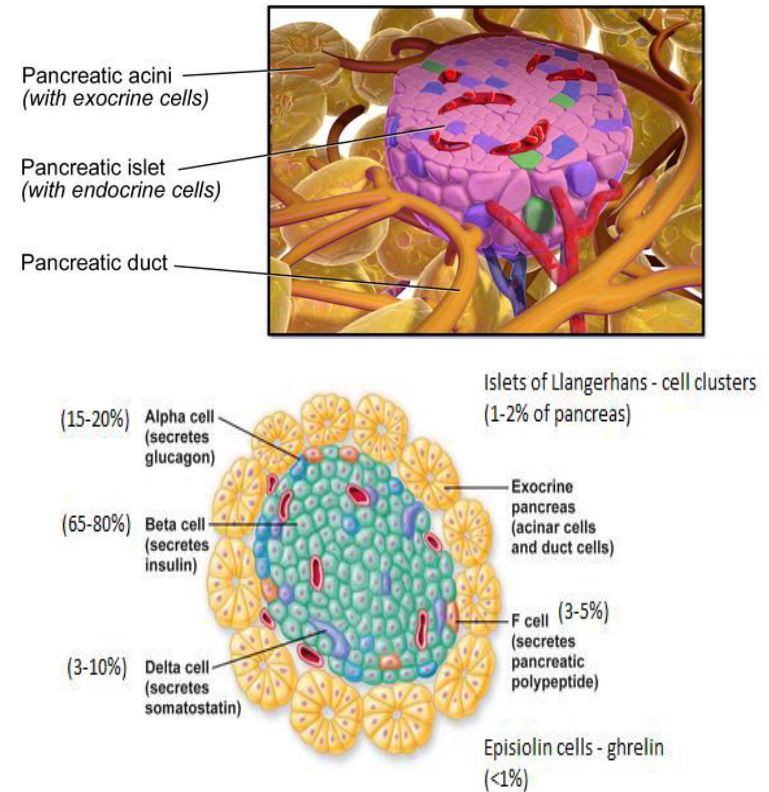
➤ Ndërtimi histologjik i pankreasit

Pankreasi ekzokrin. Acinusi është njësi funksionale. Celulat e acinuseve sintetizojnë enzimat e grumbulluara në granula zimogjene përpara se të dalin në duktuse.

Pankreasi endokrin. Është i përbërë nga ishujt e Langerhans të cilat vendosen në lobule në kontakt me acinuset por nuk kanë lidhje me strukturat ekzokrine.

Ne pankreas ka 4 tipa qelizash endokrine:

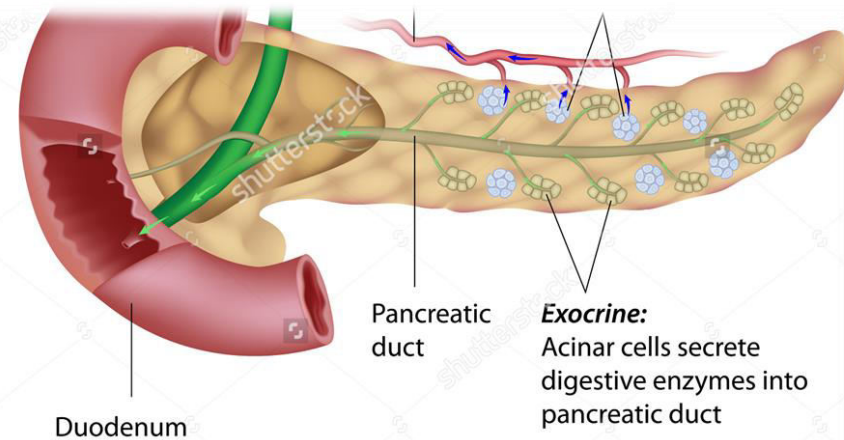
- Qelizat A që prodhojnë Glikogjen
 - Qelizat B që prodhojnë Insulinë
 - Qelizat D që prodhojnë Somatostatinë
 - Qelizat F që prodhojnë Polipeptidin
- Pankreatik

Ndërtimi histologjik i pankreasit

Funksioni ekzokrin i pankreasit

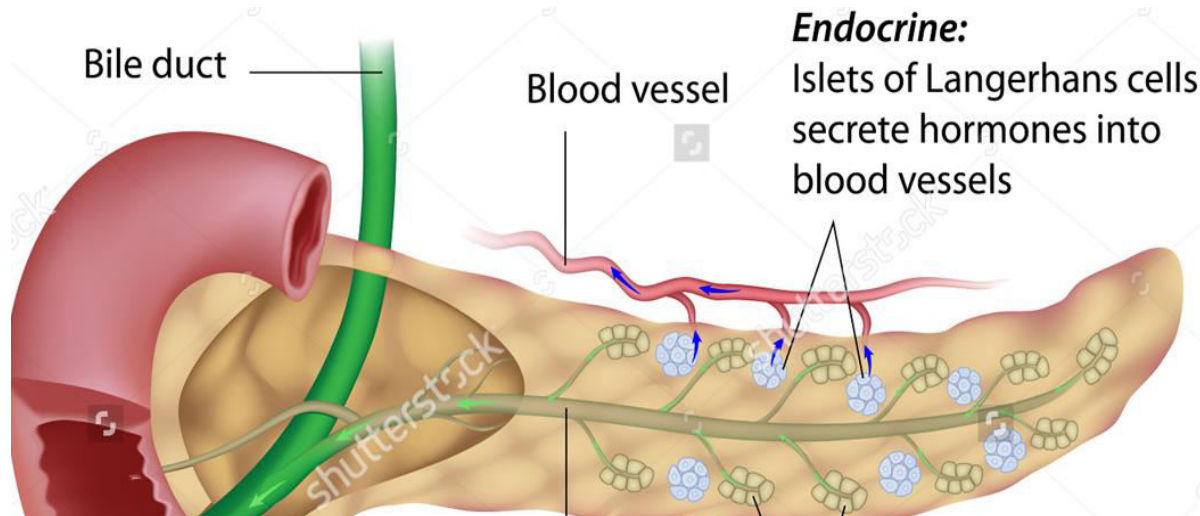
- Qelizat ekzokrine të pankreasit prodhojnë enzima që ndihmojnë **procesin e tretjes**. Kur ushqimi futet në stomak, qelizat ekzokrine çlirojnë enzimën pankreatike të sistemit duktal të vogël për t'u derdhur në duktusin kryesor pankreatik.
- Duktuset pankreatike që përshkojnë pankreasin, përmbajnë **enzima pankreatike** dhe sekrete të tjera si lëngjet pankreatike, të cilat derdhen në porcionin e parë të zorrës së hollë të quajtur duoden.
- Kur enzimët hyjnë në duoden, ato bashkohen me ushqimin e ardhur prej stomakut dhe ndihmojnë në tretjen e yndyrnave, karbohidrateve dhe proteinave.

Funksioni ekzokrin i pankreasit

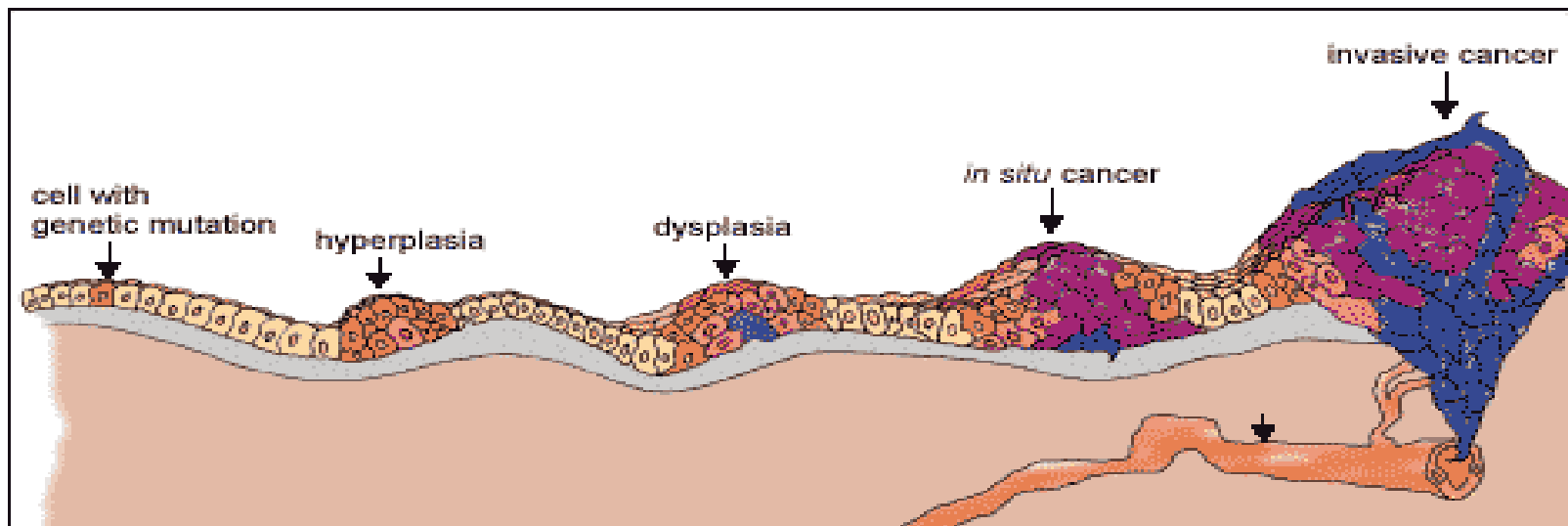
Funksioni endokrin

- Funksioni endokrin i pankreasit përfshin prodhimin e **hormoneve**. Tre hormone të rëndësishme të prodhuara prej pankreasit janë: **insulina**, **glukagoni** dhe **somatostanina** e cila rregullon nivelet e hormoneve të tjera në gjak. Qelizat ishull janë qeliza endokrine të pankreasit që sekretojnë **insulinën** dhe **glukagonin** në qarkullimin e gjakut. Insulina **ul** nivelin e sheqerit në gjak ndërsa glukagoni e **rrit** nivelin e tij në gjak. Të dy këto hormone punojnë për të mbajtur **nivelin e duhur të sheqerit në gjak**.

➤ Kanceri si koncept

- Kanceri është një grup prej më shumë se 100 sëmundje që zhvillohen përgjatë kohës dhe përfshijnë ndarje të pakontrolluar të qelizave të trupit. Megjithatë kanceri mund të zhvillohet në çdo ind të trupit, dhe secili kancer ka tipare specifike. Proçeset bazike të formimit të kancerit janë pothuajse të njëjta në të gjitha format e sëmundjeve.
- Kanceri fillon me një ndarje jo normale të qelizës pas një mutacioni gjenetik. Të gjitha qelizat e prodhuara nga ndarja e kësaj qelize mutante, shfaqin proliferimin të papërshtatshëm. **Një tumor**, ose masa e qelizave, e formuar nga këto qeliza jonormale mund të mbetet brenda indeve në të cilën ajo origjinon (një gjendje që quhet **kancer në vend**), ose ajo mund të fillojë për të pushtuar indet përreth (një gjendje e quajtur **kancer invaziv**).
- Një tumor invaziv është malinj, kur qelizat dalin në gjak ose limfë. Nga një tumor malinj, është e mundshme të krijohen tumore të reja (**metastaza**) në të gjithë trupin. Tumoret kërcënojnë jetën e individit, kur rritja e tyre dëmton indet dhe organet e nevojshme për mbijetesë.

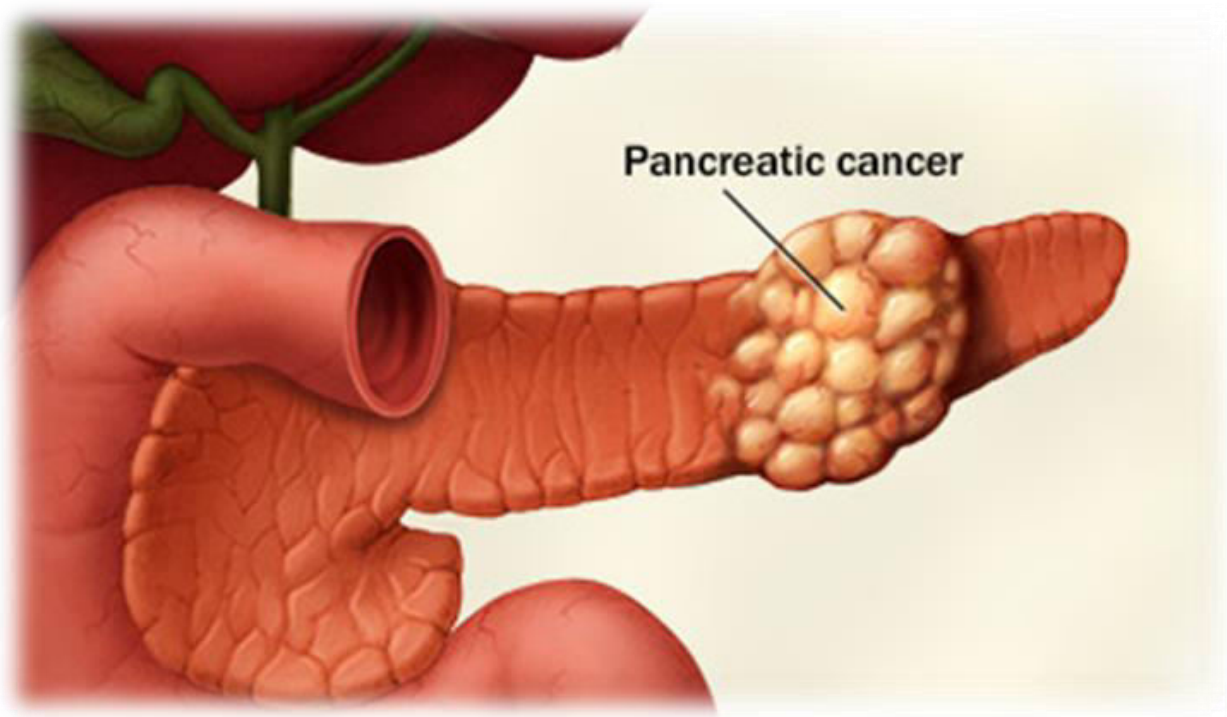

Fazat e zhvillimit të tumorit

➤Prezantim i Kancerit Pankreatik

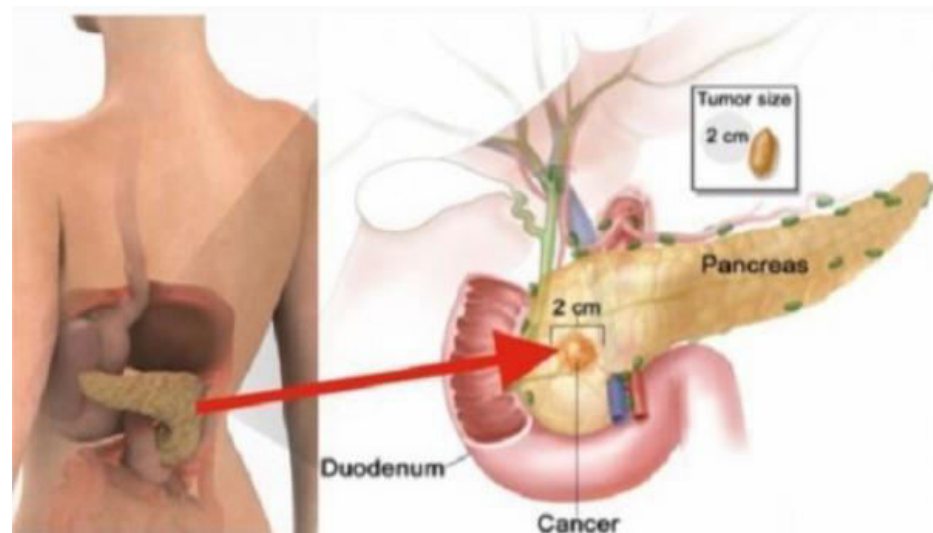
Kanceri pankreatik fillon kur qelizat anormale brenda pankreasit rriten në mënyrë të pakontrolluar. Kur kanceri i pankreasit shpërndahet (**metastazon**), jashtë pankreasit, formohen **tumore sekondare** në inde apo organe të tjerë.

Vendet e zakonshme të metastazimit të kancerit pankreatik janë nyjet limfatike, mëlçia, peritoniumi (shtresa që mbështjell organet e barkut) dhe mushkëritë. Nëse kanceri ndodhet në nyjet limfatike, ka shumë mundësi që ai të përhapet në organet dhe indet e tjera. Meqënëse këto qeliza kanceroze e kanë origjinën nga pankreasi, ato konsiderohen dhe trajtohen si kancer i pankreasit. Tumoret e pankreasit klasifikohen në ekzokrine dhe neuroendokrine.

Tumoret ekzokrine edhe neuroendokrine

- Më shumë se 90% e tumoreve malinje pankreatike klasifikohen si tumore ekzokrine. Këto tumore fillojnë në qelizat ekzokrine që prodhojnë enzimat pankreatike të cilat ndihmojnë në tretje. Brenda kësaj kategorie, shumica e tumoreve janë **adenocarcinoma**.
- Qelizat ishull janë qelizat endokrine të pankreasit që prodhojnë insulinë, glukagon dhe somatostatinë. Tumoret neuroendokrine pankreatike llogariten më pak se 5% të të gjithë tumoreve pankreatike. Ato mund të jenë beninje ose malinje dhe rriten më ngadalë se tumoret ekzokrine.

FAKTORËT E RISKUT PËR KANCERIN

- **Duhanpirja:** Duhanpirja është një faktor i rëndësishëm që mund të shkaktojë 20-30% të rasteve të kancerit pankreatik.
- **Mosha:** Shanci për të patur kancer pankreatik rritet me moshën. Shumë njerëz diagnostikohen me kancer pankreatik mbi moshën 60 vjeç.
- **Historia familjare:** Rreziku për të patur kancer rritet 2-3 herë tek personat me histori familjare
- **Gjinia:** Janë diagnostikuar më shumë burra me kancer pankreatik sesa gra.
- **Diabeti:** Ka më shumë gjasa që kanceri pankreatik të zhvillohet tek personat që kanë një kohë të gjatë që vuajnë me diabet (mbi 5 vjet).
- **Dieta:** Mendohet se një dietë e pasur me mish të kuq rrit riskun e zhvillimit të kancerit pankreatik, ndërsa dieta e pasur në fruta dhe perime e ul këtë risk.
- **Obeziteti** mund të jetë faktor i rëndësishëm në rritjen e riskut për kancer pankreatik, veçanërisht kur shëndeti është përqëndruar në zonën e barkut.
- **Aktiviteti fizik:** Rritja e rrezikut për kancer pankreatik lidhet edhe me mungesën e aktivitetit fizik.
- **Mutacionet gjenetike:** Kanceri fillon me mutacion të ADN-së i cili shkakton rritje dhe ndarje qelizore të pakontrolluar.

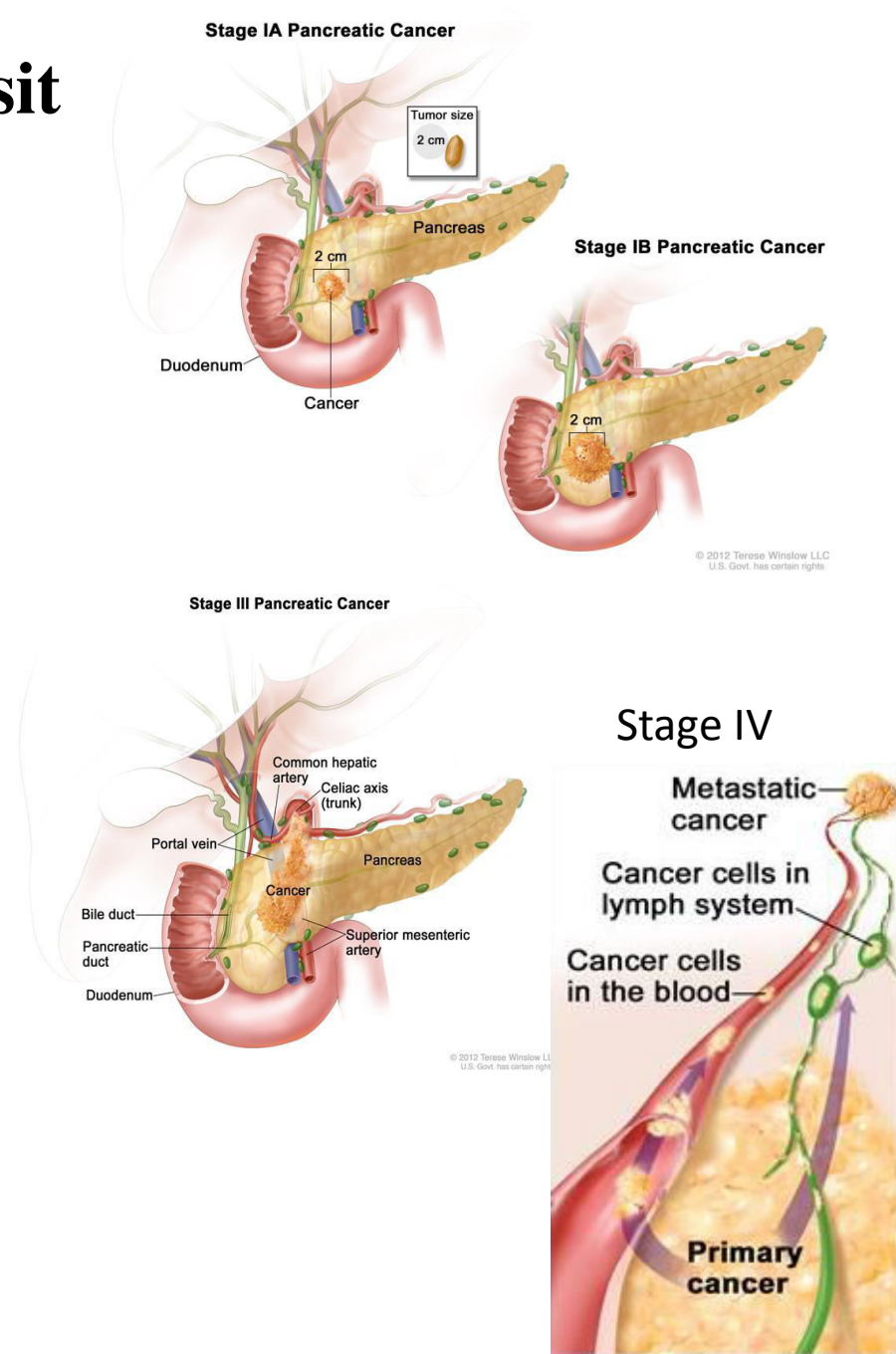
Simptomat e Kancerit të Pankreasit

- Lodhje
- Dhimbje barku
- Diare
- Depresion
- Humbje të oreksit
- Dispepsi
- Zverdhje te lëkurës, syve dhe urinim me ngjyre te erret
- Dhimbje në pjesën e sipërme të barkut ose ne shpine
- Të vjella
- Verdhëz
- Dhimbje mesi
- Humbje ne peshë
- Feçe të ç'ngjyrosura
- Tromboflebite ose trombe të pashpjegueshme

Stadet e Kancerit të Pankreasit

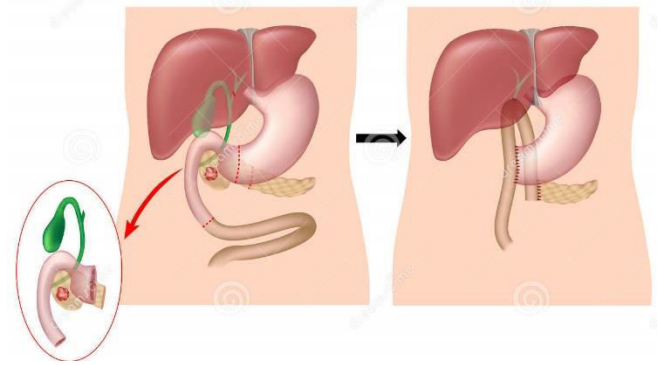
- **Stadi IA:** tumori është i lokalizuar në pankreas, me madhësi 2cm. Mund të hiqet në rrugë kirurgjikale.
- **Stadi IB:** tumori është i lokalizuar në pankreas, më i madh se 2 cm. Mund të hiqet në rrugë kirurgjikale.
- **Stadi IIA:** tumori shtrihet përtej pankreasit, por nuk përfshin arteriet e mëdha lokale (aksin celiac dhe arterien mezenterike superior). Limfonodujt lokalë janë të papërfshirë. Mund të hiqet kirurgjikalisht.
- **Stadi IIB:** tumori mund të shtrihet përtej pankreasit ose jo, por nuk përfshin arteriet e mëdha lokale (aksin celiac dhe arterien mezenterikesuperior). Limfonodujt lokalë të përfshirë. Heqje kirurgjikale e kufizuar.
- **Stadi III:** tumori prek arteriet e mëdha lokale. Limfonodujt lokalë mund të jenë prekur ose jo. I paoperueshëm.
- **Stadi IV:** tumori primar mund të jetë i çdo përmase. Sëmundja është përhapur në pjesët e tjera të trupit, përfshirë mëlçinë, murin abdominal, mushkëritë dhe limfonodujt. I paoperueshëm.

Procedurat më të përdorura për heqjen e kancerit të pankreasit janë

- **Procedura Whipple**

Nëse tumori është lokalizuar në kokën e pankreasit, por nuk është përhapur përtej pankreasit dhe nuk ka përfshirë enët e mëdha të gjakut, atëherë mund të kryhet procedura Whipple.

- **Pankreatektomia totale**

Pankreatektomia totale është kirurgji e rrallë e pankreasit, ku hiqet komplet pankreasi.

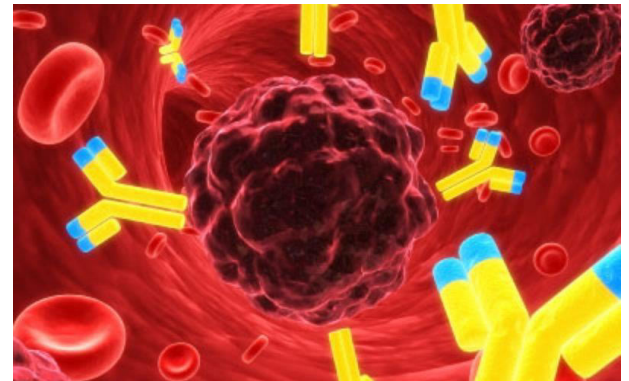
- **Kimioterapia**

Kimioterapia është trajtimi i kancerit që përdor medikamente të cilat vrasin qelizat kanceroze duke parandaluar rritjen dhe ndarjen e tyre.

- **Terapia Target**

Ndryshe nga kimioterapia tradicionale, terapia target është terapia që përdor medikamente që sulmojnë vetëm qelizat kanceroze, me efekte të pakta mbi qelizat e shëndetshme.

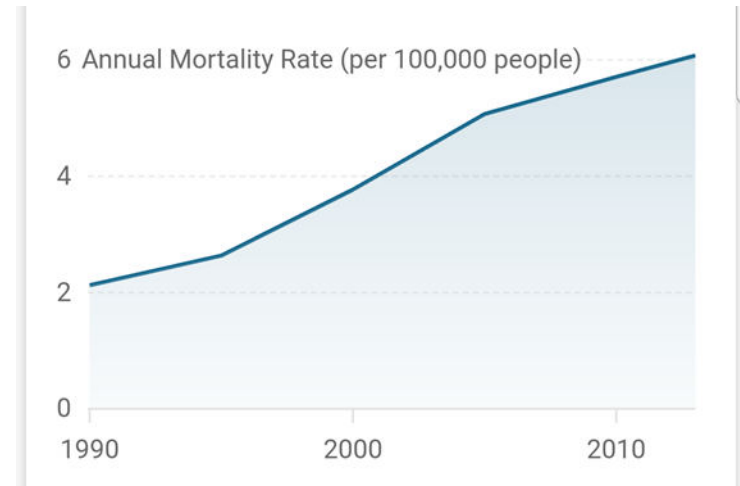
➤ Këshilla për të zvogëluar rrezikun e kancerit të pankreasit:

- Të shmangët pijen e alkolit.
- Të shmangët pijet e gazuara dhe artificiale.
- Të shmangët pijen e duhanit.
- Të ushtrohet sport të paktën 30 minuta, 5 herë në javë.
- Nëse personi është mbipeshë duhet të rimerren hapa për të humbur peshë gradualisht.
- Të përfshihet në dietën shumëllojshmëri drithërash, frutash dhe perimesh të freskëta.

Kanceri i pankreasit në Shqipëri

- Vdekshmëria vjetore në 100.000 njerëz nga kanceri pankreatik në Shqipëri është rritur me 186.0% që nga viti 1990, mesatarisht 8.1% në vit.

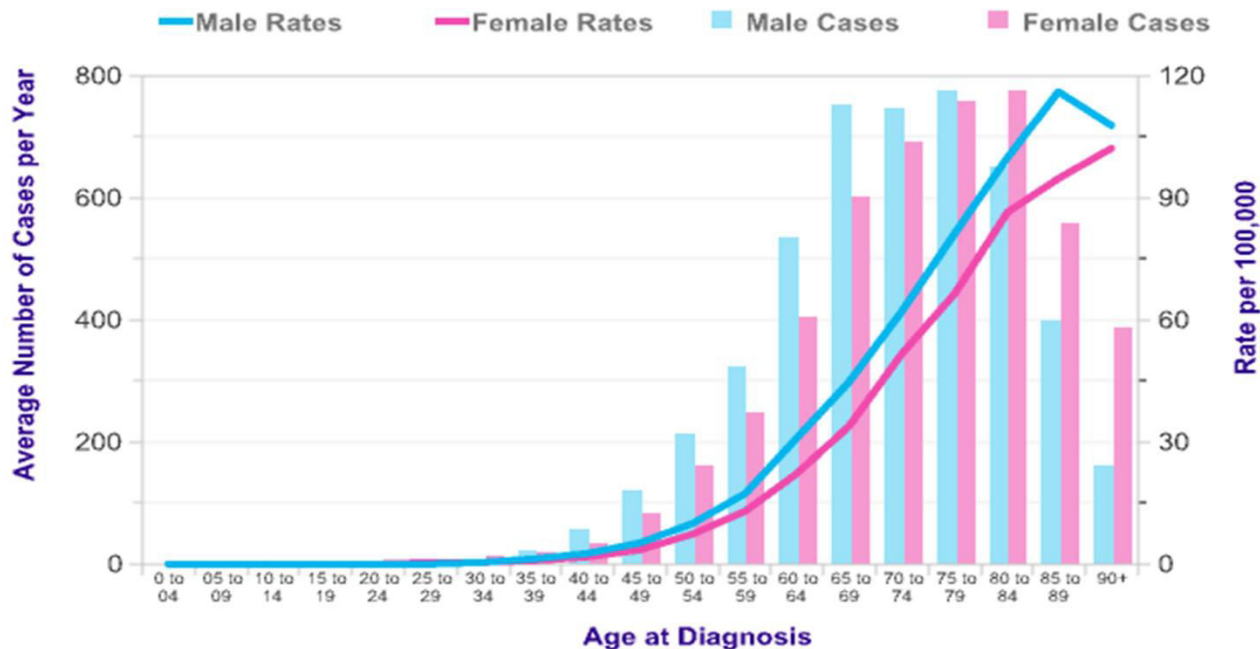
Kanceri i pankreasit në Shqipëri

- Për afatin e vdekjes së kancerit pankreatik në Shqipëri në moshën ndodhet 80+. Moshat më të ulta që ajo prek janë 15-19 vjeçare.
- Gratë janë vrarë në shkallën më të lartë nga kanceri pankreatik në Shqipëri në moshën 80 vjeçare.

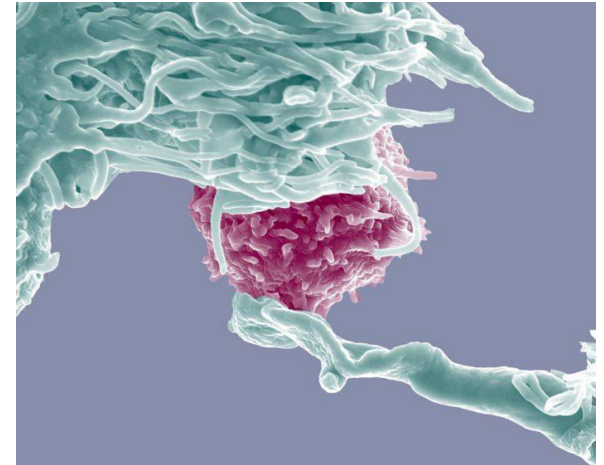
Kanceri i pankreasit në botë

- Republika Çeke kishte normën më të lartë të kancerit pankreatik në 2012, pasuar nga Sllovakia dhe Armenia.
- Rreth 55 për qind e rasteve të kancerit të pankreasit ndodhën në vendet më të zhvilluara.
- Incidenca më e lartë e kancerit të pankreasit ishte në Amerikën Veriore dhe Evropë; Dhe incidenca më e ulët në Afrikë dhe Azi.

Studimet e fundit mbi kancerin e pankreasit

- **Terapitë imunitare** përpiqen të rritin sistemin imunitar të një personi ose t'u japin atyre përbërës të gatshëm të një sistemi imun për të sulmuar qelizat e kancerit.
- **Antitruapat monoklonalë:** Një formë e terapisë imunitare përdor injeksione të antitruapave monoklonal të bëra nga njeriu.
- **Vaksinat e kancerit:** Disa lloje të vaksinave për rritjen e përgjigjes imune të trupit ndaj qelizave të kancerit të pankreasit janë duke u testuar në provat klinike.

Studimet e fundit mbi kancerin e pankreasit

- **Gjenetika dhe zbulimi i hershëm.**

Shkencëtarët po mësojnë më shumë për disa ndryshime të gjeneve në qelizat e pankreasit që i bëjnë ata të bëhen kancer.

- **Operimi .**

Një qasje më e re që tani përdoret në disa qendra të mëdha mjekësore është të bëjë operacionin laparoskopikisht. Për këtë qasje, kirurgu bën disa prerje të vogla në bark në vend të një të madh.

- **Terapia e rrezatimit.**

Disa studime po shikojnë mënyra të ndryshme për të dhënë rrezatim për të trajtuar kancerin e pankreasit. Këto përfshijnë terapi intraoperative rrezatimi dhe rrezatimi i rrezeve të protonit.

Bibliografia

<http://www.altincekodhima.com/?go=pankreasi>

<https://www.mjeket.al/index.php?go=article&id=70>

https://www.google.al/search?biw=1280&bih=869&tbm=isch&sa=1&q=pancreas&oq=pancreas&gs_l=img.3...103345.106005.0.106242.0.0.0.0.0.0..0.0....0...1.1.64.img..0.0.0.vr2OinBmMLI#imgrc=wAhhMm3ppKJpcM:

https://www.google.al/search?biw=1280&bih=918&tbm=isch&sa=1&q=cancer+phases&oq=cancer+phases&gs_l=img.3...24633.29066.0.29338.0.0.0.0.0.0.0.0...0...1.1.64.img..0.0.0.Oalhm75-xMg#imgsrc=Size0fRA18j2ZM

https://www.google.al/search?biw=1280&bih=869&tbm=isch&sa=1&q=pancreas+exocrine+&oq=pancreas+exocrine+&gs_l=img.3...52470.52470.0.52668.0.0.0.0.0.0.0.0..0.0....0...1.1.64.img..0.0.0.PBLPRxKMyOk#imgrc=7LigIfzkcsPDvM:

Faleminderit p r v m ndjen

